

TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ TURKISH DENTAL ASSOCIATION

GENELGE

Sayı : E-32051835-001.01-2022-00-2699
Konu : Hasta Kayıtlarının Elektronik Ortamda
Tutulması

22/12/2022

DİŞHEKİMLERİ ODASI BAŞKANLIĞINA,

Dişhekimleri Odalarımız ve meslektaşlarımız tarafından iletilen bilgiler uyarınca; bazı İl Sağlık Müdürlüklerinin, ruhsat talebinde yetkili bir yazılım şirketi ile anlaşma yapılmasının fiili olarak istendiği veya genel olarak dişhekimlerinin hastaların kayıtlarını elektronik ortamda tutmaları için 01.03.2023 tarihine kadar gerekli hazırlıkları yapmaları yönünde yazılı bildirimlerde bulundukları anlaşılmaktadır. Yaygın bir sorun alanı olarak ortaya çıkması sebebiyle bu konudaki hukuksal durumun ve yapılabileceklerin paylaşılmasında yarar görülmüştür.

Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmeliğin 22. maddesinde hasta kayıtlarının tutulmasına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, hasta kayıtlarının elektronik ortamda kaydedilmesi zorunlu tutulmuş; üçüncü fıkrasında da bu verilerin Bakanlık merkezi sağlık veri sistemine aktarılması zorunluluğu getirilmiştir. Söz konusu zorunluluğun tek sebebi, hastaların kişisel sağlık verilerinin Bakanlık merkezi bilgi sistemine istisnasız olarak aktarılmasını sağlamaktır.

Kişisel sağlık verilerinin ilgilinin rızası dışında işlenebilmesi 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 6/3. maddesinde amaç ve kişi yönünden çok katı biçimde sınırlandırılmıştır. Buna göre, "Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir."

Sağlık verilerinin işlenmesinde, amaç ve kişi yönünden getirilen sınırlamanın yanı sıra, Kanunda belirtilen temel ilkelere de uyulması şarttır. 6698 sayılı Kanunun 4.maddesinde "Kişisel verilerin işlenmesinde aşağıdaki ilkelere uyulması zorunludur:" denilerek beş ayrı ilke sayılmıştır. Bu ilkeler arasında yer alan "İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma" ilkesi kişisel sağlık verilerinin işlenmesinde özellikle önemlidir.

Bu bağlamda, sağlık verilerinin işlenmesine ilişkin olarak, kanunen yetkili kişi olmak ve veri işlemenin kanunda sayılan amaçlarla yapılması ilgililere sınırsız serbesti vermemekte; işlenen verinin amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması da gerekmektedir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <https://ebys.tdb.org.tr/enVision-Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSLBAN888> Pin Kodu: 35981

Adres: Kızılırmak Mah. 1446. Cad. Alternatif İş Merkezi No:12/38 Çukurambar, 06510 Çankaya/Ankara

Telefon No: 0312 435 93 94 | Faks No: 0312 430 29 59

e-Posta: tdb@tdb.org.tr | Web: www.tdb.org.tr | Kep Adresi: turkdishekimleribirligi@hs01.kep.tr

Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 21.06.2019 tarih ve 30808 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik'te kişisel sağlık verisi işleyen özel hukuk gerçek ve tüzel kişileri ile kamu hukuku tüzel kişilerinin, Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan süreç ve uygulamalara ilişkin faaliyetlerinde uygulanabilecek çeşitli kurallar belirlenmiştir. Ancak ilgili Yönetmeliğin herhangi bir maddesinde dişhekimlerinin, hastalarına ait kişisel sağlık verilerini Bakanlık tarafından oluşturulan merkezi veri tabanına göndermelerini zorunlu tutan bir kural bulunmamaktadır. Aksine, Yönetmeliğin 5. maddesindeki "Kişisel verilerin işlenmesinde Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan genel ilkeler başta olmak üzere, Kanunda yer alan bütün esaslara riayet edilir." hükmüyle Kişisel Verilerin Korunması Kanunundaki ilke ve kurallara atıf yapılmış; dolayısıyla kişisel sağlık verilerinin Kanunun 6. maddesindeki amaçlar dışında ve 4. maddesindeki temel ilkelere aykırı olarak işlenemeyeceği kabul edilmiştir.

Ayrıca bilinmektedir ki, hastaların kişisel sağlık verilerinin anonimleştirilmeden merkezi sağlık veri sistemine aktarılmasına yönelik zorunluluk getiren bütün düzenlemeler de Danıştay ve idare mahkemelerinin pek çok kararıyla iptal edilmiştir. Son olarak, Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan ve bütün muayenehanelerin Muayenehane Bilgi Yönetim Sistemine (MBYS) dahil olarak hastaların kişisel sağlık verilerinin Bakanlığa gönderilmesi istenen yazının yürütmesinin durdurulmasına ilişkin kararda, veri işleme yetkisi olan idarenin bu yetkisinin sonsuz ve sınırsız olmadığı, 6698 sayılı Kanunda belirlenmiş olan temel ilkelere uyulması gerektiği önemle vurgulanmıştır:

"Yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda kişisel sağlık verilerin işlenmesinin ve aktarılmasının, Anayasanın 13. maddesindeki temel hakların sınırlandırılmasına ilişkin ilkelerin yanı sıra kişisel verilerin korunmasına yönelik çerçeve kanun olan 6698 sayılı Kanun ile belirlenen ilkelere uygun olması gerekir.

Dava konusu Genel Yazı'da verilerin işleme amacının, kayıt dışı ekonomiyle mücadele ve kamu sağlığının korunması, mevzuatla Bakanlığa verilen yetkiler çerçevesinde koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi, herkesin bedeni, zihni ve sosyal bakımdan tam bir iyilik hali içinde hayatını sürdürmesinin sağlanması, halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması ve önlenmesi için çalışmalar yapmak, teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini yürütmek, uluslararası önemi haiz halk sağlığı risklerinin ülkeye girmesini önlemek olduğu ifade edilmektedir.

Buna göre, verilerin meşru bir amaç için işlendiği anlaşılmaktadır. Ancak verilerin işlenmesinin bu meşru amaçla bağlantılı olarak sınırlı ve ölçülü olması gerekir. Verilerin işlenmesi sadece amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olanla sınırlı olmalıdır.

Dava konusu Genel Yazı ise, kapsamdaki sağlık kuruluşları tarafından tutulan sağlık verilerinin ne kadarının sisteme aktarılacağı, veri işleme amacının gerçekleştirilebilmesi için tüm sağlık verilerinin Bakanlığa aktarılmasının gerekip gerekmediği, kimlerin bu verilere erişebileceği, yalnızca sağlık hizmeti sunumunda görevli kişilerin mi veriye erişebileceği, veriye erişebilenlerin ise bu verilerin ne kadarını görebileceği gibi hususlarda açıklık içermemektedir. Dolayısıyla, dava konusu düzenlemeden, verinin işlenmesi amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olanla sınırlı kalınıp kalınmadığı, düzenlemenin ölçülü olup olmadığı anlaşılamamaktadır. Bu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <https://ebys.tdb.org.tr/enVision-Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSLBAN888> Pin Kodu: 35981

Adres: Kızılırmak Mah. 1446. Cad. Alternatif İş Merkezi No:12/38 Çukurambar, 06510 Çankaya/Ankara

Telefon No: 0312 435 93 94 | Faks No: 0312 430 29 59

e-Posta: tdb@tdb.org.tr | Web: www.tdb.org.tr | Kep Adresi: turkdishekimleribirligi@hs01.kep.tr

yönüyle belirli, açık ve anlaşılır olmayan düzenlemede hukuka uyarlık bulunmamaktadır." (Danıştay 10. Daire E.2021/2698)

Ayrıca Bakanlık MBYS konulu yazısının Ankara'daki uygulamasına ilişkin Valilik yazısının iptali istemiyle açılan davada Ankara 3. İdare Mahkemesi 19.01.2022 tarih ve 2021/902 E. 2022/85 K. Sayılı karar ile işlemin iptaline karar vermişti. Bu karara karşı davalı Valilik tarafından istinaf isteminde bulunulmuş ise de Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesinin 20.10.2022 tarih ve 2022/2021 E. 2022/4328 K. Sayılı kararıyla istinaf isteminin reddine karar verilmiş; bu kararla İdare Mahkemesinin iptal kararı kesinleşmiştir. Yine benzer şekilde, Bakanlık yazısının İstanbul'daki uygulamasına yönelik olarak açılan davada da İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 7. İdari Dava Dairesinin 08.06.2022 tarih ve 2022/503 sayılı kararıyla yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, hasta kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına ilişkin zorunluluk getirilmesine imkan veren bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Verilerin korunmasına ilişkin önlemlerin alınması şartıyla kayıtların elektronik ortamda veya kağıt ortamında tutulması mümkündür. Buna ilişkin tercih ve takdir ilgili dişhekimine aittir. Hasta kayıtlarının elektronik ortamda tutulabilmesi, sağlık kuruluşu açılmasında zorunlu cihazlardan farklı olarak bilgisayar teminini de gerektirmektedir. Günümüzde bilgisayar kullanımı oldukça yaygınlaşmış olsa da getirilen zorunluluğun istisnasız biçimde ülkemizin her yerindeki ve her yaştan dişhekimine yönelik olduğu dikkate alındığında pratik uygulama güçlükleri olduğu açıktır.

Diğer yandan, hasta verilerinin elektronik ortamda tutulması bunların korunması için ilave güvenlik önlemlerinin alınması zorunluluğu da getirdiği gibi veri ihlali riskini de artırmaktadır.

Bu yaklaşımla, Yönetmelikte belirtilen kuralların yürütmesinin durdurulması ve iptali istemiyle Türk Dişhekimleri Birliği tarafından dava açılmıştır. Danıştay 10. Dairesinde açılan bu davada henüz bir karar verilmemiştir.

Pek çok yargı kararında hukuka aykırılığı saptanmış olan bir hususun 06.10.2022 tarihli Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik'te bir kez daha zorunluluk olarak düzenlenmiş olması hukuk devleti ve hukuka bağlı idare ilke ve anlayışları bakımından kaygı vericidir. Bununla birlikte, Yönetmelik'te belirlenmiş söz konusu kural, idari işlemin hukuka uygunluğu karinesi uyarınca, yürütmesi durdurulana kadar uygulanabilir.

Bu bağlamda, hasta kayıtlarının elektronik ortamda tutulması ve e-reçete düzenlenebilmesinin altyapısının oluşturulmasına ilişkin zorunluluğun, yeni açılacak sağlık kuruluşlarında ruhsat işlemlerinin ilerleyebilmesi için yerine getirilmesi gerekebilecektir. Ancak, mevcut sağlık kuruluşlarının hasta kayıtlarının elektronik ortamda tutulması suretiyle otomatik olarak Bakanlığa aktarılması anlamına gelen yazılım sistemine dahil olmaları için 01.03.2023 tarihine kadar süre bulunmaktadır. Bu tarihe kadar söz konusu sisteme girme zorunluluğu bulunmamaktadır, mevcut işleyiş aynı şekilde devam ettirilebilir.

Diğer yandan, elektronik sistemin kurulmasıyla ilgili işlemlerin yerine getirilmemesi Yönetmelik'te ilk iki tespitte uyarı, üçüncü ve dördüncü tespitte para cezası, beşinci tespitte faaliyetin on gün süreyle durdurulması yaptırımı ile cezalandırılmıştır. 01.03.2023 tarihine kadar yargısal süreçte bir karar verilmediği takdirde, Yönetmelik'le getirilen hukuka aykırı kurala

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <https://ebys.tdb.org.tr/enVision-Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSLBAN888> Pin Kodu: 35981

Adres: Kızılırmak Mah. 1446. Cad. Alternatif İş Merkezi No:12/38 Çukurambar, 06510 Çankaya/Ankara

Telefon No: 0312 435 93 94 | Faks No: 0312 430 29 59

e-Posta: tdb@tdb.org.tr | Web: www.tdb.org.tr | Kep Adresi: turkdishekimleribirligi@hs01.kep.tr

uyulmaması halinde idare tarafından uygulanabilecek yaptırımın sınırları yukarıda belirtildiği gibidir. Söz konusu yaptırım olarak uyarma yaptırımını uygulandığı tarihten itibaren 60 gün içinde idare mahkemesinde açılacak bir dava ile hastaların kişisel verilerinin sınırsız ve ölçüsüz biçimde işlenmesine yönelik Bakanlık işleminin tartışılması ve anılan yaptırımın iptali mümkün olabilecektir. Birliğimiz Hukuk Bürosu tarafından bu konuda gerekli hukuki destek her zaman verilecektir.

Özetle belirtmek gerekirse;

- Yönetmelik'le getirilmiş bir kuralın uygulanması bağlamında, yeni açılacak sağlık kuruluşlarının, hasta kayıtlarının elektronik ortamda kaydedilmesi için gerekli sistemi kurmaları gerekebilir,
- Mevcut sağlık kuruluşları, hasta kayıtlarının elektronik ortamda kaydedilmesi için gerekli sistemi 01.03.2023 tarihine kadar kurabilirler,
- Danıştay'da görülen davada yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi halinde kararın gerekçesine uygun olarak ilgili elektronik sistemin kullanılmaması veya Bakanlığa kişisel sağlık verilerinin aktarılmaması mümkün olabilecektir,
- Danıştay Kararının gecikmesi halinde, 01.03.2023 tarihinden sonra, hasta kayıtlarını elektronik ortamda tutarak Bakanlığa aktarmak istemeyen sağlık kuruluşlarına yaptırım uygulanması halinde iptali için yürütülecek hukuksal süreçte Hukuk Büromuz gerekli desteği sağlayacaktır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla,

Emel Eroğlu
Türk Dişhekimleri Birliği
Genel Sekreteri

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <https://ebys.tdb.org.tr/enVision-Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?eD=BSLBAN888> Pin Kodu: 35981

Adres: Kızıllırmak Mah. 1446. Cad. Alternatif İş Merkezi No:12/38 Çukurambar, 06510 Çankaya/Ankara

Telefon No: 0312 435 93 94 | Faks No: 0312 430 29 59

e-Posta: tdb@tdb.org.tr | Web: www.tdb.org.tr | Kep Adresi: turkdishekimleribirligi@hs01.kep.tr

